

Fjerkræ vinder klimakampen

—men hvad hvad kan du selv gøre endnu bedre?

Når fjerkrækød og æg belaster klima mindre end andre animalske produkter, skyldes det primært en langt højere foder-effektivitet. Det er da også på foderområdet, der skal sættes ind, hvis tallene for alvor skal blive endnu bedre.

Af Henrik Lisberg

Chefkonsulent Jette Søholm Petersen fra SEGES er ikke i tvivl:

"Det, der virkelig tonser, hvis man vil have klima-aftrykket ned, er et lavere foderforbrug pr. produceret kylling eller æg. Der er stor forskel på fodereffektiviteten mellem bedrifterne, og jo højere effektivitet, jo lavere klima-aftryk. At det så samtidig også er godt for økonomien, gør det kun bedre".

Markant reduktion på 20 år

Som tidligere omtalt i Dansk Erhvervsfjerkræ, er der inden for ægproduktion sket et markant fald i klimabelastningen de sidste 20 år. En rapport fra det anerkendte hollandske forskningsinstitut Blonk Consultants viser, at klimabelastningen pr. kilo skrabeæg er faldet fra 2,32 kg til 1,44 kg., en imponerende nedgang på mere end en tredjedel. For øko-hønsene er nedgangen på 25 procent, fra 2,19 kg til 1,63 kg.

BEDRE FODEREFFEKTIVITET ER LIG BEDRE KLIMA

Foderbrug, kg. foder pr. kg æg		
	skrabeæg	øko-æg
Højeste effektivitet	2,02	2,01
Laveste effektivitet	2,45	2,56
forskel	0,43	0,55
forskel i procent	18%	21%
Kilde: LF Fjerkræ, beretning 2021		

Chefkonsulent Jette Søholm Petersen, Seges: "Vi oplever en kæmpe stor interesse for et klimaværktøj hos fjerkræavlerne."

Nedgangen skyldes øget effektivitet på alle områder, men det er især en mere effektiv foderudnyttelse og en mere klimavenlig sammensætning af foderet, der gør udslaget. For skrabeæggenes, der har præsteret den største nedgang i klimabelastningen, skyldes hele 70 procent af besparelsen mere effektiv fodring.

Der er ikke nogen tilsvarende rapport for kyllingeproduktionen, men det gennemsnitlige foderforbruget pr. kilo kylling faldet fra 1,77 kg i 2001 til 1,5 kg i 2021. Altså et fald på 15 % (kilde: E-kontrollen).

Tema: Æg, kyllinger og klima

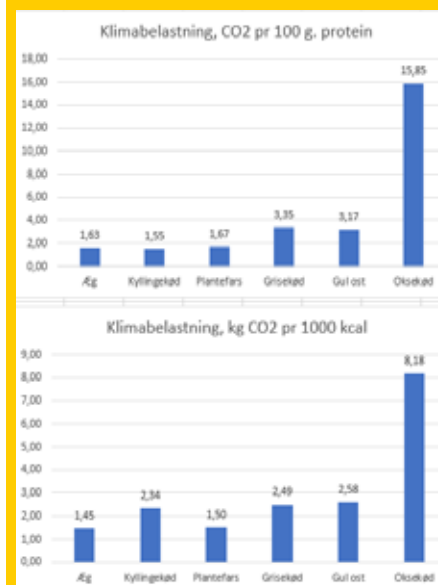
Klima var et af de helt store emner i den netop overståede valgkamp, og foran truer en CO₂-afgift.

Hvad betyder det for fjerkræbranchen, der dokumenteret har det laveste klima-aftryk blandt animalske fødevarer, specielt når udslippet måles i forhold til protein i kosten? Branchen har år for år reduceret klimaaftrykket, senest dokumenteret i en omfattende rapport om klima og æg—men er det nok?

Hvordan kan du som fjerkræproducent reducere aftrykket yderligere? Hvordan måler du din egen bedrift? Og hvad siger branchen—kan vi få en bedre pris for varerne ved at slå på klima-spørgsmålet?

Det er emnerne i dette tema.

Så gode er fjerkræns klimatal

Kilde: Tænk tanken Concito

Fjerkræ, her skrabehøns, er enestående gode til at omsætte foder til spiselige proteiner . Arkivfoto.

Mere at hente

Trods 20 års konstant forbedring mener Jette Søholm Petersen der er mere at hente på fodringsfronten. Hun var i 2013 en af forfatterne til en større rapport om klimatiltag i kyllinge- og ægproduktion. Beregningerne viste, at de mindst effektive kyllingeproducer center blot ved at forbedre foderudnyttelsen med 2 procent, kunne spare bedriften for næsten 13 tons CO₂-ækvivalenter per stald med 8 x 39.000 kyllinger per år. Plus en økonomisk gevinst på 55.000 kr, der går direkte på bundlinjen.

"Der er stadig meget stor forskel på bedrifter med høj og lav foder-effektivitet, og dermed en stor mulighed for forbedring", siger hun.

"Med de nuværende foderpriser er der endnu mere relevant at være meget opmærksom på foder-effektiviteten".

20 procent op til de bedste

For både kyllinge- og ægproduktion er der store forskelle på de mest og mindst effektive, når det handler om foder.

En opgørelse fra LF Fjerkræ viser således, at foderforbruget var mellem 18 og 20 procent større hos de mindst effektive ægproducen-ter, sammenlignet med de mest effektive. (se

skema). Og når bare 2 procentpoints-forbedring i 2013 gav 12 tons CO₂-ækvivalenter per 12.000 årshøner per år, er der meget mere at hente i dag.

Hvor kommer foderet fra?

Ud over effektiviteten hjemme på bedriften, har det også betydning for klimabelastningen, hvor foderet kommer fra.

"Der er stadig meget stor forskel på bedrifter med høj og lav foder-effektivitet, og dermed en stor mulighed for forbedring"

Nogle landmænd kan faktisk reducere klimaftrykket betragteligt ved at bruge eget korn og dermed fjerne omkostningen til transporten.

I klima-regnskabet indgår nemlig ikke kun selve bedriften, men også belastning der, hvor foderet dyrkes. Argentinsk soja regnes således for at belaste klodens klima markant mere end europæisk, viser rapporten fra Blonk Consultants.

En pæn del af ansvaret for at forbedre klimatallene ligger derfor hos foderstof-firmaerne, der skal finde de mest skånsomme løsninger.

Kæmpe interesse

Jette Søholm Petersen er i øjeblikket stærkt involveret i introduktion af et nyt værktøj, som landmanden kan bruge til selv at udregne sin klimabelastning.

"Vi møder en kæmpestor interesse fra fjerkræavlerne—jeg har faktisk aldrig oplevet noget lignende", siger hun.

"Der er et meget konkret ønske om at komme i gang og kunne dokumentere klimaaftrykket på egen bedrift. Der er slet ingen tvivl om, at landmændene ser det som et væsentligt emne, når det handler om at fremtidssikre gården. De presser på for at få troværdige tal, de kan bruge til at dokumentere produktionen—og så må de jo også gerne vise, at tallene er bedre end hvad der ellers cirkulerer".

Spar på varme og energi, tilslut til biogasanlæg

Selv om fodring er vigtigst, kan en række andre tiltag forbedre bedriftens klimaregnskab

"Varmevekslere har en dokumenteret effekt på klimaudledning fra kyllingestalde. De reducerer ammoniakudslippet med 30 procent, halverer elregning og giver et sundere miljø for kyllingerne. Det er et af de tiltag, rigtig mange fjerkræproducenter har taget de senere år".

Det fortæller chefkonsulent Jette Søholm Petersen, der tilføjer, at man netop nu er ved at undersøge, om den samme effekt kan opnås hos æggproducenterne. Først når det er videnskabeligt dokumenteret, vil man gå ud med det som en anbefaling.

Varmevekslere var allerede med som et anbefalet tiltag i en rapport fra 2013, som Jette Søholm Petersen var medforfatter af.

Biobrændsel

Næst efter foder-effektivitet er biobrændsel, f. eks. et halmfyr, det mest effektive tiltag for fjerkræproducenter, ikke mindst da mange som planteavlere jo selv råder over halmen. Kombinationen et halmfyr og varmevekslere giver en voldsom reduktion i energiudgiften og dermed CO₂-belastningen.

Biogasanlæg

Tilslutning til et biogasanlæg og generel omhyggelig håndtering af gødningen har også været et populært tiltag. Hønsesmøg indeholder langt mere metan og energi end gødning fra svin og kvæg, og er derfor attraktivt for de mange biogasanlæg, der er skudt op. Jette Søholm Petersen anslår, at mindst halvdelen af fjerkræproducenterne allerede har tilsluttet sig et biogasanlæg.

Ventilation

I 2013-rapporten anbefalede forfatterne, at producenterne skiftede til lavenergi-ventilation, der reducerer elregning og klimabelastning til en tredjedel. De høje el-priser gør gevinsten endnu større i dag.

Sol, jord, vind...

Endelig anbefalede forfatterne landmændene at overveje solfangere på taget, mulighed for vindenergi og jordvarme, der med nutidens priser er endnu mere attraktive løsninger.

Varmevekslere, her fra Rokkedal Energi, er en meget effektiv klima-indsats, der også gavner økonomien.
Foto: Rokkedahl Energi

Få dine egne klimatal

Seges lancerer IT-værktøj, der udregner bedriftens klimatal

Det lyder unægtelig smart: Markdata, gødnings-oplysninger og dermed også produktionstal hentes automatisk. Derpå kan du indtaste energiforbrug, om du leverer til biogasanlæg, om du har luftrensning og dine egne tal for foder-effektivitet. Når det er sket, udregnes automatisk bedriftens klimabelastning.

Sådan virker, i korte træk, det nye klima-redskab, Seges har introduceret. Gratis indtil nytår, og derefter kan det købes til en pris mellem 1.000 og 6.000 kr om året, afhængig af bedriftens størrelse.

"ES Green Tool giver tal på bedriftsniveau, men målet er i løbet af 2023 at levere tal på produktaftryk, eksempelvis pr kg slagtekylling", siger director Jens Bligaard, Seges Digital.

"Brugeren får mulighed for at arbejde med forskellige scenarier—f. eks. hvad det betyder at levere til biogas—og når vi er klar med tal for de enkelte produktaftryk, kan landmanden også benchmarker med andre og se, hvor godt bedriften klarer sig. Han kan dermed få bud på, hvor der kan ske forbedringer".

IT-værktøjet er udviklet af Seges med økonomisk støtte fra Forenet Kredit og Nykredit.